

§ 6. Na de inschrijving of de inschrijvingen op de voet van dit artikel, kan van het toegekende keuzerecht geen gebruik meer worden gemaakt.

Art. 96. *)

De Gouverneur is bevoegd ten aanzien van de concessiën voor welke het recht van de concessionaris krachtens het bepaalde bij het eerste lid van art. 83 voor of op de laatste dag der maand September 1941 eindigt, de termijn, genoemd in art. 25 § 1 te verlengen.

HOOFDSTUK XI. **)

Slotbepaling.

Art. 97. **)

§ 1. Deze verordening kan worden aangehaald onder de naam van „Balataverordening”, onder bijvoeging van het jaar waarin zij is afgekondigd.

§ 2. 1). Zij treedt in werking op de dag harer afkondiging met uitzondering van art. 42 en hoofdstuk VI, die in werking treden op een nader door de Gouverneur te bepalen tijdstip. ***)

2). De verordeningen van 21 Januari 1893 (G. B. No. 14), 3 September 1896 (G. B. No. 34), 29 April 1897 (G. B. No. 13), 25 Juni 1904 (G. B. No. 41), 8 September 1909 (G. B. No. 79), 11 Mei 1910 (G. B. No. 78) en 13 Juli 1912 (G. B. No. 64) blijven van kracht tot ultimo September 1914 ten aanzien van krachtens die verordeningen verleende concessiën tot exploitatie van balata behoudens het bepaalde bij art. 83 dezer verordening. *)

*) Het in dit artikel genoemde artikel 83 is door vernummering geworden artikel 91.

***) Oorspronkelijk Hoofdstuk X en artikel 89.

****) Zie G. B. 1915 No. 3 en No. 47.

De staat bedoeld in artikel 2 § 1, de perceelverdeling in blokken, is hier niet afgedrukt. Men raadplege de bijlage bij G. B. 1944 No. 123.

G O U V E R N E M E N T S B L A D

VAN

S U R I N A M E.

RESOLUTIE van 18 October 1952 No. 2750, bepalende de plaatsing in het Gouvernementsblad van de thans geldende tekst van de Onteigeningsverordening (G. B. 1904 No. 37).

DE GOUVERNEUR VAN SURINAME,
HCOFD VAN DE LANDSREGERING,

Op voordracht van de Landsminister van Justitie en Politie ;

Gelet op de landsverordening van 28 Juli 1947 (G. B. No. 113), houdende voorschriften met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandse taal ;

Besluit :

Tc bepalen, dat de thans geldende tekst van de verordening van 15 Februari 1904 (G. B. No. 37), houdende bepalingen betreffende onteigening ten algemenen nutte, zoals deze luidt na de daarin aangebrachte wijzigingen en aanvullingen laatstelijk bij de landsverordening van 7 Juli 1949 (G. B. No. 72), nevens afschrift van deze resolutie in het Gouvernementsblad zal worden geplaatst.

Paramaribo, 18 October 1952.

J. KLAASESZ.

De Landsminister van Justitie en Politie,
E. M. L. ENSBERG.

Uitgegeven te Paramaribo, de 24ste October 1952.

De Landsminister van Binnenlandse Zaken,
A. CURRIE.

VERORDENING van 15 Februari 1904 (G. B. No. 37), houdende bepalingen betreffende onteigening ten algemene nutte, gelijk zij luidt na de daarin aangebrachte wijzigingen en aanvullingen bij de (lands)verordeningen van:

29 November	1910 (G. B. 1911 No. 19),
27 Februari	1924 (G. B. No. 47)),
5 Juni	1944 (G. B. No. 76),
7 Juli	1949 (G. B. No. 72)

en bij Koninklijk besluit van 17 Mei 1935 No. 42 (G. B. 1935 No. 80).

In overweging genomen hebbende, dat het wenselijk is bepalingen vast te stellen betreffende onteigening ten algemene nutte, bedoeld in art. 118 van het Regeringsreglement; *)

Artikel 1. **)

Onder onteigening wordt verstaan het van Gouvernementswege, tegen schadeloosstelling, ontzetten uit iemands eigendom ten behoeve van een werk van algemeen nut of van maatregelen als bedoeld in art. 13.

Voor de toepassing dezer verordening wordt met ontzetten uit de eigendom gelijkgesteld het vestigen of opheffen van zake-lijke rechten en het in gebruik nemen van iemands goed ten behoeve van een werk van algemeen nut.

Artikel 2. ***)

Behoudens het bepaalde bij de artt. 3 en 13 kan onteigening alleen plaats hebben, wanneer bij landsverordening verklaard is, dat het algemeen nut die vordert.

*) Thans art. 120 van de Landsregeling.

***) Zie „Verordening onteigening Volkshuisvesting” in G. B. 1948 No. 4.

Zie bijzondere gevallen van onteigening in de sedert vervallen Regeling staat van oorlog of van beleg (G. B. 1940 No. 42); Regeling betreffende de vordering van transporten en leverantiën (G. B. 1940 No. 34 A); Algemene machtigingsmaatregel (G. B. 1941 No. 121).

****) Gew. bij G. B. 1949 No. 72.
Voorbeelden van onteigening in G. B. 1920 Nos. 18 en 35; G. B. 1947 Nos. 120 en 160; G. B. 1950 Nos. 64 en 93.

Deze verordening wijst de aard en de strekking zomede de hoofdpunten ter bepaling der algemene richting van het werk aan.

Artikel 3. *)

De verklaring bij landsverordening in art. 2 bedoeld, wordt niet gevorderd, wanneer de onteigening nodig is ten behoeve van een werk, welks uitvoering bij algemene verordening, bedoeld in art. 3, 2o. van het Regeringsreglement **) is bevolen. In dat geval geschiedt de verklaring bij besluit van de Gouverneur, de Raad van Advies gehoord.

Het bepaalde in het laatste lid van art. 2 is op dit besluit van toepassing.

Dit besluit wordt in het Gouvernementsblad geplaatst.

Artikel 4.

Onteigening kan ook plaats hebben ten name van bijzondere personen of verenigingen, aan wie de uitvoering van het werk, dat onteigening vordert, is toegestaan.

Artikel 5.

Het algemeen nut wordt niet verklaard dan nadat de belanghebbenden in de gelegenheid zijn gesteld hun bezwaren tegen de onteigening in te brengen.

Artikel 6. ***)

Te dien einde worden de plannen met de nodige tekeningen en figuratieve kaarten gedurende drie weken ter inzage van een ieder gelegd op een of meer in het Gouvernements-Advertentieblad bekend te maken plaatsen. De vermoedelijk te onteigenen eigendommen worden, met de in de openbare registers aangeduide eigenaren, of, wanneer die eigendommen niet in de openbare registers voorkomen, met de namen der vermoedelijke

*) Gew. bij G. B. 1949 No. 72.
Voorbeelden van onteigening in G. B. 1920 No. 18 en 35; 1947 No. 120 en 160; 1950 No. 64 en 93.

***) Thans art. 2, 2o van de Landsregeling.

****) Gew. bij G. B. 1949 No. 72.

eigenaren, voor zover die bekend zijn, zo duidelijk mogelijk aangewezen en mede in het Gouvernements-Advertentieblad bekend gemaakt.

Van deze nederlegging geschiedt binnen drie dagen daarna, per aangetekende brief, kennisgeving aan de vermoedelijk belanghebbenden voor zover zij bekend zijn en in Suriname wonen of aldaar vertegenwoordigd zijn.

Artikel 7.

Gedurende vier weken, te rekenen van de dag der nederlegging, kunnen tegen de plannen schriftelijk bezwaren worden ingebracht bij de Gouverneur. Na afloop van die termijn worden belanghebbenden in de gelegenheid gesteld de geopperde bezwaren mondeling toe te lichten ten overstaan van een door de Gouverneur te benoemen ambtenaar of commissie, van welke benoeming twee malen aankondiging wordt gedaan in het Gouvernements-Advertentieblad.

De gelegenheid tot toelichting der bezwaren zal openstaan gedurende vier weken na de laatste aankondiging.

De ambtenaar of de commissie in het eerste lid bedoeld, maakt van het door de belanghebbenden aangevoerde een proces-verbaal op, dat door deze belanghebbenden mede wordt onderkend.

Artikel 8.

De onteigening, met zo nauwkeurig mogelijke aanduiding der benodigde percelen en van de aard der onteigening, alsmede van de namen der in het eerste lid van art. 6 bedoelde eigenaren, wordt uitgesproken bij besluit van de Gouverneur, de Raad van Advies gehoord, welk besluit zo spoedig mogelijk in het Gouvernements-Advertentieblad wordt openbaar gemaakt en op de dag der openbaarmaking in werking treedt.

Artikel 9. *)

Geen onteigening wordt uitgesproken later dan twaalf maanden na de afkondiging van de landsverordening of de plaatsing in het Gouvernements-blad van het besluit van de

*) Gew. bij G. B. 1949 No. 72.

Gouverneur, waarbij is verklaard, dat het algemeen nut de onteigening vordert.

Artikel 10.

Het besluit, waarbij de onteigening is uitgesproken, strekt de onteigende partij tot titel.

De overschrijving in de openbare registers zal niet geschieden dan tegen overlegging van de quitantie der betaalde, of van het bewijs der verzekerde schadeloosstelling.

Door de overschrijving gaat de eigendom op de onteigende partij over, vrij van alle lasten en rechten daarop rustende. Alleen erfdienstbaarheden kunnen op het onteigende goed gevestigd blijven, doch niet dan met goedvinden der onteigende partij.

Artikel 11.

Zo nodig kan het Gouvernement zich onmiddellijk na het aanbod, bedoeld in het eerste lid van art. 15, in het bezit stellen van het onteigende goed tegen consignatie van het aangeboden bedrag.

Artikel 12.

Onteigening ten name van bijzondere personen of verenigingen wordt niet uitgesproken, voordat ten genoegen van de Gouverneur voldoende zekerheid is gesteld voor de betaling van volledige schadeloosstelling, met inbegrip van het vermoedelijke bedrag der wettelijke interesten, te rekenen van de dag der uitspraak tot die van de uitbetaling of consignatie der schadeloosstelling.

Artikel 13. *)

In geval van brand, watersnood, oorlog of oorlogsgevaar en oproer is de hoogste burgerlijke of militaire overheid, ter plaatse aanwezig, bevoegd tot ogenblikkelijke inbezitneming, zo zij dit volstrekt nodig acht.

De eigendom van het onteigende goed gaat onmiddellijk over op degeen, in wiens naam de inbezitneming is geschied, vrij van alle lasten en rechten daarop rustend.

*) Gew. bij G. B. 1911 No. 19.
Zie de noot bij artikel 1.

Vóór of zo spoedig mogelijk na de inbezitneming wordt door die autoriteit een onteigeningsbesluit opgemaakt, waarin de goederen en de vermoedelijke rechthebbenden worden vermeld.

Artikel 14.

Indien het onteigende goed bezwaard is met een zakelijk recht als bedoeld in de artt. 50—54 voor zover daarvan uit de openbare registers blijkt, alsmede indien een executoriaal beslag op het onteigende goed in die registers is overgeschreven, of onder de onteigenende partij beslag op de schadeloosstelling is gelegd, dat de onteigenende partij, ook in de gevallen waarin partijen omtrent de te betalen schadeloosstelling tot overeenstemming zijn gekomen, het bedrag der schadeloosstelling consigneren.

Artikel 15. *)

De onteigenende partij is gehouden om binnen veertien dagen na het in werking treden van het besluit waarbij de onteigening is uitgesproken, een aanbod te doen voor de te betalen schadeloosstelling, de onteigende partij om binnen veertien dagen te verklaren of zij dat aanbod aanneemt, dan wel, welk bedrag door haar wordt geëist.

Onder onteigende partij worden verstaan zij die in de openbare registers zijn aangeduid als eigenaars van het goed, waarvan sprake is, en wanneer het goed niet in de openbare registers voorkomt, zij die als zodanig bekend zijn.

Zijn de eigenaars of een of meer hunner niet bekend, wonen zij of een of meer hunner buiten Suriname, of is hun woonplaats onbekend, dan wordt, tenzij het goed onder beheer staat van een in Suriname wonende gevolmachtigde of bewindvoerder en deze als zodanig binnen Suriname bekend is, op verzoek en ten koste van de onteigenende partij, door de Kantonrechter, in dit artikel aangewezen, een derde benoemd, aan wie het aanbod in het eerste lid bedoeld, zal worden gedaan en tegen wie het geding tot bepaling der schadeloosstelling zal worden gevoerd.

Het verzoek moet worden ingediend binnen veertien dagen na het in werking treden van het besluit waarbij de onteigening is uitgesproken.

*) Gew. bij G. B. 1949 No. 72.

De termijn van veertien dagen voor het doen van het aanbod gaat alsdan in op de dag van de benoeming van die derde. Staat het goed onder beheer van een gevolmachtigde of bewindvoerder, dan geschiedt het aanbod aan die gevolmachtigde of bewindvoerder en wordt het geding tot bepaling der schadeloosstelling tegen hem gevoerd.

Al hetgeen in dit artikel is bepaald met betrekking tot de onteigende partij, is van toepassing op de door de Kantonrechter benoemde derde of op de gevolmachtigde of bewindvoerder.

Kunnen partijen omtrent de te betalen schadeloosstelling niet tot overeenstemming geraken, tot welke overeenstemming ook vereist wordt de medewerking van hen die de in art. 14 bedoelde zakelijke rechten op het goed hebben, of zijn de hiervoren bedoelde termijnen verstreken zonder dat een aanbod of een eis is gedaan, dan wordt het bedrag der schadeloosstelling bepaald door de Kantonrechter van de plaats waar het onteigende goed is gelegen of zich bevindt, met beroep op het Hof van Justitie.

De zaak wordt door de meest gereede partij aangebracht bij gewone dagvaarding, *) welke tevens aan het gebouw waar het Kantongerecht zitting houdt, angeplakt en in het eerst verschijnend nummer van het Gouvernements-Advertentieblad openbaar gemaakt wordt. Die openbaarmaking wordt binnen acht dagen herhaald.

De eigenaar is gerechtigd ten dage voor de verschijning bepaald, op de dagvaarding aan de gevolmachtigde, bewindvoerder of door de rechter benoemde gedaan, te verschijnen, in welk geval de dagvaarding als aan hem geschiedt wordt beschouwd en het geding tegen hem wordt gevoerd.

De door de rechter benoemde kan, bij het ophouden zijner betrekking het loon van de bewindvoerder eens afwezig en daarenboven de gemaakte onkosten in rekening brengen.

Artikel 16.

Indien ten betekenenden rechtsdage de gedaagde niet verschijnt, wordt geen verstek verleend, maar de zaak behandeld overeenkomstig de volgende artikelen.

*) Zie art. 110 van het Sur. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 17.

Ten dage dienende wordt geconcludeerd tot benoeming van deskundigen ten opnemng der schade door de onteigening aan de eigenaars en derde belanghebbenden veroorzaakt.

Alle gronden van verdediging, zo exceptiën als die welke de hoofdzaak aangaan, worden, op verbeurte van het recht om de overige in te brengen, tegelijkertijd voorgesteld.

Oproeping tot vrijwaring wordt niet toegelaten. Indien van twee of meer gedaagden de een verschijnt de ander niet, wordt met de verschijnende onmiddellijk voortgeprocedeerd en de uitspraak geschiedt tussen al de partijen bij een en hetzelfde vonnis.

Hij die beweert eigenaar of mede-eigenaar te zijn en niet in het geding tot bepaling van de schadeloosstelling is geroepen, kan in elke stand van het geding aan de rechter verzoeken daarin te mogen tussenkomen. Hetzelfde recht hebben derde belanghebbenden, waaronder verstaan worden huuders en zij die zakelijke rechten op het goed hebben.

Bij tegenspraak der hoedanigheid van eigenaar, mede-eigenaar of derde belanghebbende, wordt het geding met de overigen voortgezet, en zal hij die beweert enig recht op het onteigende goed te hebben, dit alleen op de schadeloosstelling kunnen uitoefenen die in dit geval wordt geconsigneerd.

Artikel 18.

Tegen de uitspraak van de Kantonrechter houdende nietigverklaring van de dagvaarding wordt geen hoger beroep toegelaten.

Artikel 19 *)

De Kantonrechter benoemt ten dage in art. 17 genoemd of uiterlijk drie dagen later drie deskundigen en bepaalt tevens de dag waarop zij de eed zullen afleggen.

De deskundigen worden telkens door de Griffier opgeroepen.

Op de bepaalde dag leggen de deskundigen in handen van de Kantonrechter de eed af.

*) Gew. bij G. B. 1924 No. 47.

Onmiddellijk na de eedsaflegging bepaalt de Kantonrechter, zo nodig in overleg met de deskundigen, tijd en plaats van het onderzoek en de dag waarop zij op de openbare terechtzitting hun rapport zullen uitbrengen. Hiervan wordt door de meest gereede partij aankondiging gedaan in het eerst verschijnend nummer van het Gouvernements-Advertentieblad.

In de plaats der deskundigen die niet opgekomen zijn, of weigeren aan hun verplichtingen te voldoen, benoemt de Kantonrechter anderen, onder bepaling van een nadere dag waarop deze zullen worden beëdigd.

Indien tengevolge hiervan het onderzoek moet worden uitgesteld, bepaalt de Kantonrechter daarvoor een nadere dag, en, zo nodig, eveneens voor het uitbrengen van het rapport. Hiervan geschiedt geen aankondiging.

De Kantonrechter brengt de bepalingen dezer verordening omtrent de begroting der schadeloosstelling, voor zoveel ter zake vereist, onder de aandacht van de deskundigen.

Artikel 20.

De Kantonrechter alsmede de partijen en derde belanghebbenden kunnen bij het onderzoek der deskundigen tegenwoordig zijn.

Artikel 21.

Partijen kunnen aan de Kantonrechter en de deskundigen op de openbare terechtzitting of bij het onderzoek, indien de Kantonrechter daarbij tegenwoordig is, al die stukken mededelen en al de gronden opgeven, welke volgens haar oordeel tot een juiste bepaling der schade kunnen leiden.

Geschiedt de mededeling van stukken of de opgave van gronden bij het onderzoek, dan wordt daarvan door de rechter een proces-verbaal opgemaakt, waarvan partijen en derde belanghebbenden ter griffie inzage kunnen nemen.

Artikel 22.

Ook ambtshalve kan de Kantonrechter ten allen tijde die personen voor zich en voor de deskundigen doen verschijnen, wier inlichtingen hij tot betere beoordeling der zaak nuttig mocht achten.

Partijen kunnen daarbij tegenwoordig zijn, tot welk einde aan haar, indien zij niet tegenwoordig waren op de terechtzitting, waarin het horen van die personen gelast is, door de griffier mededeling wordt gedaan van de door de Kantonrechter voor het horen dier personen bepaalde dag.

Ook derde belanghebbenden kunnen daarbij tegenwoordig zijn.

Indien de in het eerste lid bedoelde personen schadeloosstelling vorderen, wordt die door de Kantonrechter begroot.

Van de verklaringen dier personen maakt de rechter een proces-verbaal op, waarvan partijen en derde belanghebbenden ter griffie inzage kunnen nemen.

Artikel 23. *)

Met uitzondering van het bepaalde bij het tweede en derde lid van art. 158 van het Surinaams Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, zijn de formaliteiten bij dat Wetboek voorgescreven omtrent getuigenverhoor en het bericht van deskundigen ten deze niet van toepassing.

Artikel 24.

Wanneer de deskundigen of de personen wier verschijning de Kantonrechter gelast heeft, op de bepaalde tijd, schoon behoorlijk geroepen, niet opkomen of zonder wettige redenen weigeren de eed te doen of de van hen gevraagde inlichtingen te geven, worden zij door de Kantonrechter veroordeeld tot vergoeding der tevergeefs gedane onkosten en tot een boete van niet meer dan vijf en twintig gulden; alles onverminderd hun gehoudenheid jegens partijen tot vergoeding van kosten, schaden en interessen.

Hij kan hen echter op hun verzet bij ongezegeld verzoekschrift, om billijke redenen, van de tegen hen uitgesproken veroordeling vrijstellen.

Artikel 25.

Op de daartoe bepaalde dag brengen de deskundigen op de openbare terechtzitting hun rapport uit.

*) Gew. bij G. B. 1935 No. 80.

Zij verklaren de gronden waarop hun bepaling der schadeloosstelling rust.

Zij begroten ook de schadeloosstellingen aan derde belanghebbenden te betalen, voor zoverre die bij deze verordening niet zijn geregeld.

Van een en ander wordt door de Kantonrechter een proces-verbaal opgemaakt. Partijen en derde belanghebbenden kunnen daarvan ter griffie inzage nemen.

Artikel 26.

Op de eerstvolgende voor de behandeling van burgerlijke zaken bestemde of op een andere door de Kantonrechter te bepalen terechtzitting, uiterlijk acht dagen daarna, worden partijen en derde belanghebbenden in de gelegenheid gesteld hun belangen voor te dragen.

Uiterlijk acht dagen nadat de behandeling ter terechtzitting is afgelopen, doet de Kantonrechter uitspraak over de schadeloosstelling aan de eigenaars en derde belanghebbenden uit te keren.

Tegen het vonnis wordt geen verzet toegelaten.

Artikel 27 *)

Uiterlijk binnen veertien dagen na de uitspraak kan tegen het vonnis van de Kantonrechter bij het Hof van Justitie in hoger beroep worden gekomen.

Artikel 28.

Het hoger beroep wordt aangebracht bij verzoekschrift, waarin de gronden worden ontwikkeld en dat aan de wederpartij wordt betekend, met mededeling van de door de Voorzitter van het Hof ten verzoeken van de partij, die het verzoekschrift indiende, te bepalen dag, waarop het Hof van het geschil kennis zal nemen.

Tot drie dagen vóór die dag kan de wederpartij bij memorie antwoorden, welke aan de andere partij wordt betekend.

Artikel 29.

Ten dienenden dage worden de verschenen partijen in de gelegenheid gesteld haar conclusiën te nemen.

*) Gew. bij G. B. 1935 No. 80.

Uiterlijk veertien dagen daarna, of ingeval partijen haar conclusiën mondeling wensen toe te lichten, uiterlijk veertien dagen na die toelichting, doet het Hof uitspraak, na het Openbaar Ministerie te hebben gehoord.

Artikel 30.

Het Hof is bevoegd voor zich te doen verschijnen de deskundigen die in eerste instantie rapport hebben uitgebracht en in het algemeen al die personen, wier inlichtingen het tot betere beoordeling der zaak nuttig mocht achten. Partijen kunnen daarbij tegenwoordig zijn.

Van de verklaringen der deskundigen en andere personen wordt proces-verbaal opgemaakt, waarvan partijen ter griffie inzage kunnen nemen.

Artikel 31.

Het Hof kan een of meer nieuwe deskundigen benoemen om een nader rapport uit te brengen.

Van die benoeming alsmede van de door het Hof voor de eedsaflegging bepaalde dag, wordt door de griffier kennis gegeven aan de deskundigen, met oproeping om voor het Hof te verschijnen.

Het laatste lid van art. 19 alsmede de in dat artikel voorkomende bepalingen omtrent wraking van deskundigen en de benoeming van anderen zijn ten deze van toepassing.

Onmiddellijk na de eedsaflegging bepaalt het Hof, zo nodig in overleg met de deskundigen, tijd en plaats van het onderzoek en de dag waarop zij, behalve in het geval bedoeld in art. 33, op de openbare terechtzitting hun rapport zullen uitbrengen. Partijen kunnen bij het onderzoek tegenwoordig zijn.

Van het rapport wordt door het Hof een procesverbaal opgemaakt. Partijen kunnen daarvan ter griffie inzage nemen.

Artikel 32.

De bepaling van art. 24 is bij de behandeling in hoger beroep van toepassing.

Artikel 33.

Het Hof kan een zijner leden benoemen om als commissaris bij het onderzoek der deskundigen tegenwoordig te zijn.

Artikel 34.

De rechtercommissaris maakt een proces-verbaal op van het bij het onderzoek gebeurde.

Hij neemt daarin het advies van de deskundigen op, alsmede de gronden waarop dat berust.

Partijen kunnen ter griffie inzage van het proces-verbaal nemen.

Artikel 35.

In de eerstvolgende voor de behandeling van burgerlijke zaken bestemde of op een andere door het Hof te bepalen terechtzitting, uiterlijk acht dagen daarna, brengt de rechtercommissaris zijn rapport uit.

Artikel 36. *)

Indien het Hof een verhoor of een nader onderzoek gelast, doet het uiterlijk veertien dagen na de laatste comparitie, en indien het een rechtercommissaris benoemt, uiterlijk veertien dagen na diens rapport, en ingeval partijen haar belangen mondeling wensen voor te dragen, uiterlijk veertien dagen na die toelichting uitspraak.

Artikel 37. *)

De bepalingen van het Surinaams Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, voor zoveel daarvan bij deze verordening niet is afgeweken, zijn toepasselijk alleen op het geding tot bepaling der schadeloosstelling door de Kantonrechter.

Artikel 38.

Onder de schadeloosstelling zijn begrepen de wettelijke interessen van de dag der uitspraak van de onteigening.

Artikel 39.

Bij de berekening der schadeloosstelling wordt niet gelet op nieuwe getimmerten of op veranderingen, gemaakt na de neder-

*) Gew. bij. G. B. 1935 No. 80.

legging ter inzage, in art. 6 bepaald, of ook vóór die datum, indien deze blijkbaar met het oog op de aanstaande onteigening zijn aangebracht.

Artikel 40.

Alleen de werkelijke waarde der goederen, niet de denkbeeldige, welke zij uitsluitend voor de persoon des eigenaars hebben, komt in aanmerking.

Artikel 41.

Bij de berekening der schadeloosstelling wordt acht gegeven op de mindere waarde, welke voor de niet onteigende goederen van de onteigende partij het noodzakelijk gevolg is van de onteigening.

Artikel 42.

De onteigende partij wordt in de kosten veroordeeld, indien als schadeloosstelling wordt toegewezen het bedrag, dat door de onteigende was geëist of meer dan het bedrag, de onteigende, indien het bedrag wordt toegewezen, dat door de onteigende partij was aangeboden, of minder dan dat bedrag.

De onteigende of de onteigende partij wordt mede in de kosten veroordeeld, voorzover zij verzuimt aan het bepaalde in het eerste lid van artikel 15 te voldoen, tenzij het verzuim niet aan haar schuld is te wijten.

In het laatste en in alle andere gevallen bepaalt de rechter naar billijkheid welke partij de kosten, of welk deel der kosten ieder der partijen zal dragen.

Artikel 43.

Het besluit, waarbij de onteigening is uitgesproken vervalt, wanneer niet binnen zes maanden, nadat het vonnis, waarbij de schadeloosstelling is bepaald, in kracht van gewijsde is gegaan, de schadeloosstelling betaald, of in de gevallen, waarin dit volgens deze verordening kan geschieden, geconsigneerd is.

De onteigende partij is alsdan gehouden tot vergoeding der schade, welke de wederpartij daardoor mocht hebben geleden. Onder die schade zijn echter niet begrepen de proceskosten, waarin de onteigende mocht zijn veroordeeld, noch ook het verlies der voordelen die de onteigende uit de onteigening zou hebben getrokken.

Artikel 44. *)

Wanneer zij, tegen wie de onteigening is uitgesproken, weigeren of niet bij machte zijn de bepaalde schadeloosstelling aan te nemen, kan de onteigende partij zich in het bezit doen stellen van het onteigende goed, mits de schadeloosstelling aangeboden en geconsigneerd zij op de wijze, in de tweede afdeling van de vierde titel van het derde boek van het Surinaams Burgerlijk Wetboek bepaald.

Artikel 45.

In het geval van de artikelen 11, 14 en het voorgaand artikel wordt de onteigende partij, op bevelschrift van de President van het Hof van Justitie, desnoods door middel van de sterke arm, in het bezit der onteigende goederen gesteld.

Bij haar verzoekschrift aan die President moet zij overleggen een afschrift van het onteigeningsbesluit, het vonnis waarbij de schadeloosstelling is bepaald, alsmede de akte waaruit blijkt van het aanbod van gerede betaling en van de daarop gevolgde consignatie of wel alleen van de consignatie in het geval van de artikelen 11, 14, 17 laatste lid en het volgend artikel.

Artikel 46.

Wanneer onder de onteigende partij beslag op de door de rechter bepaalde schadeloosstelling gelegd, of wanneer er rangregeling gevraagd mocht worden, doet zij terstond zonder enig aanbod de gelden consigner en zich op de hierboven bepaalde wijze in het bezit stellen.

Artikel 47.

Wanneer tot het maken van een plan van een werk, bedoeld in art. 1, gravingen, opmetingen of het stellen van tekenen op iemands grond nodig geacht worden, moeten de eigenaars, beheerders en gebruikers dier gronden, voor zover zij daartoe niet reeds uit andere hoofde zijn gehouden, dit gedogen mits hun dit twee maal vier en twintig uren te voren van Gouvernementswege schriftelijk zij aangezegd.

*) Gew. bij G. B. 1944 No. 76.

Eventuele schade hierdoor veroorzaakt, wordt bij gebreke van minnelijke schikking zo summierlijk mogelijk door de Kantonnier van de plaats waar de schade is toegebracht, in hoogste aanleg, begroot en door het Gouvernement vergoed, dat die kosten verhaalt op hen, ten name van wie de onteigening zal geschieden.

Artikel 48.

De eigenaar kan binnen vier weken na het in werking treden van het besluit, waarbij de onteigening is uitgesproken, vorderen dat gebouwen van welke een gedeelte onteigend wordt, geheel worden overgenomen en eveneens erven, zo deze door de onteigening tot een vierde hunner uitgestrektheid zouden verminderen of kleiner worden dan tien Are, tenzij het erf onmiddellijk aan een ander erf van dezelfde eigenaar grenst.

Artikel 49.

Bij onteigening van een verhuurd goed wordt door de onteigende partij aan de huurder, wiens huurtijd nog een of meer jaren moet duren, tot schadeloosstelling een som betaald gelijkstaande aan de huurprijs van twee jaren.

Indien nochtans de te velde staande vruchten of de onkosten, welke de huurder aantoonde gedurende de laatste twee jaren aan het goed te hebben besteed, meer belopen dan de tweejarige huurprijs, wordt de waarde dier vruchten of het bedrag dier onkosten als schadeloosstelling betaald.

Indien de huurder minder dan een jaar huur had, wordt hem de huurprijs van een vol jaar of de waarde der te velde staande vruchten, zo die meer belooft, vergoed.

Indien de verhuring of haar verlenging na de termijn in art. 6 aangewezen, heeft plaats gehad, wordt door de partij aan de huurder geen schadeloosstelling betaald, maar heeft deze een vordering tot schadevergoeding tegen de verhuurder, ten ware anders mocht zijn overeengekomen.

Artikel 50.

De hypotheekhouder heeft geen recht op enige afzonderlijke schadevergoeding. Hij oefent zijn recht alleen uit op de som, die aan de van zijn erf onteigende is toegekend, en zulks onverschillig of zijn schuldvordering al dan niet opeisbaar zij.

Hij heeft geen recht de betaling zijner gehele schuldvordering te eisen, wanneer slechts een gedeelte van het verhypotheceerde goed onteigend wordt.

Wanneer de hypotheek tot zekerheid van een voorwaardelijke schuld of van een schuld van onbepaalde grootte is gesteld, kan de schuldeiser vorderen dat die som tot het beloop der in de akte opgegeven waarde in een van de grootboeken der nationale werkelijke schuld, te zijner keuze, worde ingeschreven, in het eerste geval totdat de onzekerheid omtrent het bestaan der schuld hebbe opgehouden.

Wanneer de hypotheek tot zekerheid van altyddurende renten is gesteld, wordt twaalf en een half maal het bedrag der jaarlijkse rente uit de schadeloosstelling voldaan.

Artikel 51.

Wanneer tengevolge der onteigening een recht van erfdienstbaarheid verloren wordt, zal de vergoeding uit de aan de onteigende toegekende som worden gevonden en daarop bij de bepaling dier som worden gerekend.

Bij de berekening wordt vooral de meerdere of mindere noodzakelijkheid dier erfdienstbaarheid en de mogelijkheid haar door een andere te doen vervangen, in het oog gehouden.

Artikel 52.

Hij, die op het onteigende goed een recht van vruchtgebruik had, heeft slechts aanspraak op de interesten van de aan de onteigende als schadeloosstelling toegekende som, welke op zijn verlangen in een der grootboeken der nationale werkelijke schuld, te zijner keuze, wordt ingeschreven.

Hetzelfde geldt voor hen, die een recht van gebruik of bewoning op het onteigende goed hebben, doch alleen tot een bedrag berekend naar gelang van hun genot.

Bij onteigening van fidei-commissaire goederen doet de bezwaarde erfgenaam de schadeloosstelling in een der grootboeken inschrijven.

Artikel 53. *)

Zij, die door de onteigening een recht van grondrenten ver-

*) Gew. bij G. B. 1944 No. 76.

liezen, hebben uit de som, tot schadeloosstelling aan de schuldplichtige toegewezen, recht op de afkoopprijs bij de vestiging bepaald, en bij gebreke van zodanige bepaling, op twaalf en een half maal het bedrag der jaarlijkse of gemiddelde opbrengst, volgens de regels in art. 786 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek gesteld.

Artikel 54.

Bij verlies tengevolge van onteigening van een in erfpacht bezeten grond wordt de vergoeding, aan de erfpachter verschuldigd, begroot, lettende op de tijd, die het recht waarschijnlijk nog zou hebben geduurd.

Op gelijke wijze wordt bepaald wat uit de schadeloosstelling aan hem, die een recht van opstal verliest, zal worden betaald.

Artikel 55.

Wanneer de onteigening niet de gehele grond, waarop de in de vorige artikelen genoemde rechten rusten, maar slechts een gedeelte treft, wordt de schadeloosstelling in evenredigheid van het onteigende gedeelte tot het geheel, naar de bovenstaande regels, berekend.

Artikel 56.

Bij onteigening in geval van bepoddering en droogmaking wordt aan de onteigenden slechts de waarde betaald, waarop de te onteigenen gronden zullen worden geschat, zonder de bedoelde bepoddering en droogmaking in aanmerking te nemen.

Artikel 57.

De rechtsvordering tot uitkering der schadeloosstelling verjaart door verloop van vijf jaren.

Artikel 58.

Wanneer hij, in wiens naam de onteigening gelast is, de eigendom van het goed niet langer voor het beoogde doel nodig

acht, en er nog geen drie jaren sedert de onteigening verlopen zijn, is de onteigende bij voorkeur boven alle anderen tegen betaling van de prijs door deskundigen te begroten, tot de verkrijging daarvan gerechtigd.

Artikel 59.

Alle stukken ingevolge deze verordening opgemaakt, zijn vrij van het zegelrecht.

Artikel 60.

Deze verordening kan worden aangehaald onder de naam van „onteigeningsverordening”.